

ALESSANDRO BARICCO

HOMEROS,
İLYADA

ROMAN

Çeviri: EREN CENDEY

3.
BASKI

ALESSANDRO BARICCO

HOMEROS,
ÌLYADA

Omero, *lliade*, Alessandro Baricco

© 2004, Alessandro Baricco

© 2006, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe yayın hakları The Wylie Agency (UK) Ltd. aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2006

3. basım: Nisan 2017, İstanbul

Bu kitabın 3. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Pınar Savaş

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Türkmenler Matbaacılık Reklam San. ve Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad. No: 16-18

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 12584

ISBN 978-975-07-0637-0

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750706370

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

ALESSANDRO BARICCO

HOMEROS,
İLYADA

ROMAN

İtalyanca aslından çeviren

Eren Cendey

Alessandro Baricco'nun Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

İpek, 1997

Kent, 2001

Öfke Şatoları, 2001

Yarım Kalmış Bir Hayal, 2007

Bin Dokuz Yüz, 2007

Okyanus Deniz, 2009

Emmaus, 2011

Mr. Gwyn, 2013

Şafakta Üç Kez, 2014

ALESSANDRO BARICCO, 1958'de İtalya'nın Torino kentinde doğdu. Yazarlık uğraşına, *La Repubblica* gazetesinde müzik eleştirmeni olarak başladı. Daha sonra *La Stampa* gazetesinde kültür sanat servisinde çalıştı. Denemeler ve kısa öyküler yazdı. RAI televizyonuna sanat programları hazırladı. Torino'da anlatım tekniklerinin öğretildiği bir okul kurdu. İlk romanı *Öfke Şatoları* Fransa'da Médicis Ödülü'ne değer görüldü. İkinci romanı *Okyanus Deniz*'le İtalya'da Viareggio Ödülü'nü aldı. *İpek* onu yaygın bir okur kitlesiyle buluşturdu, kitap otuza yakın dile çevrildi. Daha sonra *Kent*, *Yarım Kalmış Bir Hayal*, *Emmaus*, *Mr. Gwyn* ve *Şafakta Üç Kez* adlı yapıtları yayımlandı.

EREN CENDEY, İtalyan Lisesi ve İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nü bitirdi. Susanna Tamaro'nun bütün kitaplarının yanı sıra Italo Calvino, Cesare Pavese, Valerio Massimo Manfredi, Roberto Calasso, Dino Buzzati, Marlo Morgan, Daria Bignardi, Margaret Mazzantini ve Umberto Eco gibi yazarların pek çok eserini Türkçeye kazandırdı.

İçindekiler

Önsöz	11
HOMEROS, İLYADA	
Khryseis	17
Thersites	24
Helene	33
Pandaros, Aineias	39
Sütanne	52
Nestor	58
Akhilleus	66
Diomedes, Odysseus	74
Patroklos	84
Sarpedon, Telamonoğlu Aias, Hektor	93
Phoiniks	107
Antilokhos	117
Agamemnon	124
Irmak	129
Andromakhe	136
Priamos	142
Demodokos	150
Bir Başka Güzellik: Savaş Üzerine Bir Sonsöz	159

Önsöz

Bu metnin nasıl doğduğunu birkaç satırla anlatmak istiyorum. Bir süre önce topluluk karşısında saatler boyunca bütün *İlyada*'yı okumak ne kadar güzel olur diye düşündüm. Bu girişimi üstlenebilecek kişiyi bulduktan sonra (Romaeuropa Festivali ve sonradan eklenen TorinoSettembreMusica ve hemen ardından Musica Roma festivalleri), metnin bize ulaştığı biçimiyle okunamaz olduğunu fark ettim: En azından öyle düşündüm çünkü bu iş için kırk küsur saat ve gerçekten çok sabırlı bir dinleyici gerekliydi. Böylece onu topluluk karşısında okunacak biçimde yeniden yorumlamaya karar verdim. İşe, çevirilerden birini seçmekle başlamalıydım. (İtalyanca pek çok yetkin çeviri arasından) Maria Grazia Ciani'nin (Marsilio Yayınevi'nden çıkan) metnini seçtim çünkü hem düzyazıydı hem de tarz olarak benim duygularıma daha uygun düşüyordu. Sonra da bir dizi müdahalede bulundum.

İlk olarak, çağdaş seyircinin sabrına uygun düşebilmesi için bazı kısaltmalar yaptım. Asla tam bir sahneyi kesmedim ama *İlyada*'da sık rastlanan yinelemeleri yapabildiğimce çıkarttım ve metni biraz daralttım. Asla özetlememeye özen gösterdim ve destanın özgün bölümlerini kullanarak daha derli toplu sahneleri birbiri peşi sıra dizmeye çalıştım. Bu nedenle kullandığım tuğlalar Homeros'a aittir ama ortaya çıkan duvar daha özlü olmuştur.

Neredeyse hiçbir sahneyi bütün olarak kesmediğimi söylemişim: Kuralım buydu ama en göze çarpan kuraldışı uygulamamı da söylemeliyim: Tanrıların boy gösterdiği her sahneyi

kestim. Bilindiği üzere, *İlyada*'da tanrılar hem olaylara yön vermek hem de savaşın sonucunu etkilemek için sık sık söze karışırlar. Bunlar belki de modern duyarlılığa en yabancı olan bölümlerdir, genellikle anlatımı böler, aslında müthiş akıcı olan hızı keserler. Gerekli olduklarına gerçekten inansaydım onları çıkartmazdım. Ama –bunu söylemek hoş olmasa da– böyle düşünmüyordum. *İlyada*'nın, tanrılar parantez arasına girdiği anda su yüzüne çıkan müthiş laik bir yapısı var. Homeros'un metninde, tanrısal her davranışın ardında o ilahî davranışı tekrar ederek, deyim yerindeyse onu yeryüzüne indiren insani bir davranış vardır. Tanrısal davranışlar yeryüzünde sık sık rastlanan ve eşi benzeri bulunmayan aşırılıkları aktarırken, *İlyada* gene de insanın bütün olaylarda son söz sahibi olduğunu kanıtlamak için ayak direr. Bu nedenle tanrılar metinden çıkartılırsa, geriye pek de yetim sayılmayacak ve açıklanabilir bir dünya kalır, öykü son derece insancıl bir hal alır ve insanlar, çözümlerin tümünü tanıdıkları şifrelerle yüklü bir dil gibi okuyabilecekleri kaderleriyle baş başa kalırlar. Sonuç olarak: *İlyada*'dan tanrılarını çıkartmak muhtemelen, Homeros uygarlığını anlayabilmek için iyi bir yöntem değildir ama bana döneminin metafiziğiyle bulanıklaşan insan öyküsünün özünü kavramayı kolaylaştırmak ve hikâyeyi çağdaş anlatımın sınırları içine taşımak için harika bir yol gibi göründü. Lukács'ın dediği gibi: Roman, tanrılarının terk ettiği dünyanın destanıdır.

İkinci müdahalem biçem üzerinde oldu: Bayan Ciani çevirisinde yaşayan bir İtalyanca kullanmıştı; öyle filologlara özgü bir tarz yoktu. Ben de o yönde ilerlemeye çalıştım. Okumayı ön planda tutan bakış açısıyla, olayları merkezden uzaklaştıran arkaik çapakları temizlemeye çaba gösterdim. Bunun yanı sıra bir ritim, bir ilerleyiş tutarlılığı, özgün bir hızın ve özel bir yavaşlığın soluğunu yakalamak istedim. Bunu yaptım çünkü zaman içinde böyle uzaklardan çıkıp gelen bir metni karşılamamanın her şeyden önce onu kendi müziğimizle dillendirmek anlamına geldiğine inandım.

Üçüncü müdahalem görüldüğü kadar önemli olmasa da, çok daha belirgin. Anlatımı birinci tekil kişiye çevirdim, *İlyada*'nın bir dizi kahramanını seçtim ve dışsal anlatıcı yerine öyküyü kendilerine anlattırdım. Bu başlı başına teknik bir işti: “Babası kızı kucakladı,” dediği yerde, benim metnimde, “Babam

beni kucakladı,” diyen bir kız var. Bu elbette işin sunumundan kaynaklanan bir strateji oldu: Dinleyici karşısında okuma olarak düşünülen gösteride, okuyanın kahramanından biraz olsun destek alması onu Homeros’un dinleyicilerinin sorunu olmayan kişisizliğin tekdüzeliğinden, solgun bir canlandırmadan kurtarır. Homeros hikâyesini anlatırken hem destan hem de karakterleri dinleyicileri için tanıdıktı. Bugünkü dinleyici ayrıntıları hemen kavrayamayabilir. Beklentisi Homeros’un sağlayamayacağı bir içtenliktir. Dinleyiciye dayanak olacak karakterler verilirse, kendini onlarla daha rahat özdeşleştirir. Hikâyeyi onu yaşamış olanlardan duyunca daha çok içine girer.

Dördüncü müdahale: Elbette dürtülere karşı koymadım ve metne pek az da olsa, bazı eklemeler yaptım. Siz bir karışıklık olmaması için bunları kitapta italik yazıyla okuyacaksınız: Bunlar gotik bir cephe üzerine çelik ve cam kullanılarak yapılan belirgin restorasyon örnekleri gibi düşünülmelidir. Nicelik olarak metnin toplamında son derece az payları vardır. Genel olarak *İlyada*’nın yüksek sesle ifade edemeyip satırlar arasına gizlediği ayrıntıları su yüzüne çıkartmak için yapılmışlardır. Kimi yerlerde de ardıl anlatıcıların (Apollodoros, Euripides, Philostratos) aktardığı öyküyü dokumayı sürdürürler. En belirgin ama en sıra dışı olgu Demodokos’a ait olandır. Bilindiği gibi *İlyada* destanı Hektor’un ölümü ve onun cansız bedeninin Priamos’a teslim edilişiyle sona erer. Burada atın ve Troya’nın düşüşünden iz yoktur. Bunun bir dinleti olduğunu düşünce, bu savaşın aslında nasıl sonuçlandığını dile getirmemek hiç içime sinmedi. Böylece *Odyseus*’tan gelen bir olayı aldım (VTII. bölüm: Demodokos’un Odyseus karşısında Troya’nın düşüşünü anlatışı) ve bunun içine Triphodoros’un *İlyon’un Yıkılışı* kitabından bazı satırları döktüm; bu yapıt MS belki IV. yüzyıla uzanır ve Homeros sonrası bir şıklığa sahip özel bir kitaptır.

Son bir not: *İlyada*, bir kısmı pek ünlü, bir kısmı da yalnızca bir kez dile getirilen pek çok adla doludur. Aktörlerime anlatmaya çalıştığım üzere, adlar, vurguyla kavga ederek hızla tüketilmeye çalışılan sıkıcı şeyler değil, saygı görmeyi hak eden ebedi seslerdir ve onlar da kendilerince bir tür haz yaratır. Bu kitabı yüksek sesle değil, sessizlik içerisinde okuyacak olan okurlar için de böyle olmasını diliyorum. Bu nedenle bu uyarlamada okuyucunun rahatlığı için pek çok vurgunun işaretlen-

miş olduğu konusunda uyarı yapmak bana yersiz görünmüyor; işaretin olmadığı yerde vurgu sonndan bir önceki hecenin üzerindedir. Bunu söyledikten sonra gerisi zor değıldir: Onları dilendirmek yeter.

Böylelikle elde ettiğim metin 2004 sonbaharında Roma ve Torino'da topluluk karşısında okundu ve olasılıkla gelecekte de okunmaya devam edecek; yeter ki bunu yapabilmek için gerekli parayı bulan cesur bir yapımcı çıksın ortaya. Bu iki dinletiyeye –para ödeyerek– on binden fazla kişinin katıldığını, İtalyan radyosunun Roma'daki dinletiyeyi naklen yayınladığını ve bunun otomobil sürücülerini ve ev kadınlarını pek memnun ettiğini de eklemeliyim. Park yerine varıp radyoyu kapatamadığı için saatlerce otomobilinin içinde oturmayı yeğleyen sayısız kişi olduğunu öğrendim. Eh, onlar belki de artık ailelerine katlanamayan insanlardı ama ne olursa olsun genel olarak işlerin yolunda gittiğini söylemeliyim.

Şimdi bu tuhaf *İlyada* metni değışik dillere çevriliyor ve dünyayı dolaşmaya başlıyor. Bunun, çelişkiye başka çelişkiler eklediğinin farkındayım. Antik Yunan dilinden İtalyancaya çevrilen bir metin sonra bir başka İtalyanca metne uyarlanıyor ve sonunda sözgelimi Çince bir metne dönüşüyor; Borges böyle bir şeye bayılırdı. Özgün Homeros metninin gücünü yitirdiği konusunda kuşku olasılığı pek yüksektir. Neler olacağını hayal edemiyorum. Ama böyle bir girişimde benimle birlikte yola çıkmaya karar veren çevirmen ve yayıncıları sevgiyle selamlıyorum: Onları bugüne dek yaşanmış en tuhaf edebi serüvenlerden birindeki yol arkadaşlarım gibi hissediyorum.

Burada tanımlamaya çalıştığım çalışmada, şu anda teşekkür etmenin bana haz verdiği üç kişinin son derece değerli yardımlarını gördüm: Monique Veaute, onu eşsiz bir insan kılan iyimserliğiyle önce *İlyada*'yı, sonra *Moby Dick*'i yapmamı önermeseydi, büyük olasılıkla ben hâlâ *İlyada* mı yoksa *Moby Dick* mi diye düşünüyör olacaktım. Daha önce bilmediğim ve şimdi *İlyada* hakkında bildiğim her şeyi Maria Grazia Ciani'ye borçluyum: Benim bu acayip girişimimi hiç ummadığım bir iyi niyetle karşıladı. Ve bu girişim bir kitaba dönüştüyse, bunu bir kez daha öğretilim ve dostum Paola Lagossi'ye borçluyum.

Temmuz 2004

Homeros, İlyada

Khryseis

Her şey şiddet dolu bir günde başladı.

Akhalar'ın Troya kuşatması dokuz yıldır sürüyordu: Sık sık yiyeceğe, hayvana, kadına gereksinme duyuyorlardı; işte o zaman kuşatmayı bırakıp en yakın kentlere giderek canlarının istediklerini yağmalıyorlardı. O gün sıra benim yaşadığım kent olan Thebai'ye gelmişti. Neyimiz var neyimiz yok yağmaladılar ve gemilerine taşıdılar.

Kaçırdıkları kadınlar arasında ben de vardım. Güzelim: Karargâhlarına vardığımızda Akha kralları ganimeti bölüşürken Agamemnon beni gördü ve kendine seçti. O kralların kralı, bütün Akhalar'ın lideriydi: Beni kendi çadırına, kendi yatağına götürdü. Vatanında bir karısı vardı, adı Klytimestre idi. Ona sevdalıydı. O gün beni gördü ve onun olmamı istedi.

Ama günler geçti ve bir gün babam kampa geldi. Adı Khryses idi ve Apollon'un rahibiydi. Yaşlıydı. Güzel mi güzel kurtarmalıklar getirmişti, onların karşılığında Akhalar'dan beni serbest bırakmalarını istedi. Söylemiştim: Babam yaşlıydı ve Apollon'un rahibiydi: Bütün Akha kralları onu görüp dinledikten sonra isteğini kabul etmek ve yalvarmaya gelmiş bu soylu kişiliğe saygı göstermek gerektiğini dile getirdiler. Aralarından yalnızca birini razı edemedi: Agamemnon. Kral öfkeyle ayağa fırladı ve şöyle

söyleyerek babamın üzerine saldırdı: “Kaybol! Bir daha sakın görmeyeyim seni ihtiyar! Kızını asla özgür bırakmayacağım: Argos’ta yurdundan uzak, tezgâhına gide gele, yatağıma gire çıka benim yuvamda kocayacak. Şimdi canını düşünüyorsan, çek git buradan.”

İçine korku düşen babam boyun eğdi. Sessizce gitti ve denizin uğultusunun içinde yok oldu. Tam o anda ölüm ve acı Akhalar’ın üzerine yağmaya başladı. Dokuz gün boyunca uçuşan oklar insanları ve hayvanları öldürdü ve ölülerin yakıldığı ateşler aralıksız parladı. Onuncu gün Akhilleus orduyu toplantıya çağırdı. Herkesin önünde şöyle dedi: “Böyle sürerse ölümden kaçmak için gemilerimize binip evimize dönmemiz gerekecek. Bir falcıya, bir biliciye başvuralım ya da neler olduğunu ve bu felaketten nasıl kurtulabileceğimizi açıklayacak bir rahip bulalım.”

Bunun üzerine kâhinlerin en ünlüsü olan Kalkhas ayağa kalktı. Bilirdi olmuşu, olmakta olanı ve olacağı. Bilge bir adamdı. Şöyle dedi: “Bütün bunların nedenini öğrenmek istiyorsun Akhilleus ve ben bunu sana söyleyeceğim. Ama sen de beni koruyacağına yemin et çünkü söyleyeceklerim bütün Akhalar üzerinde gücü olan ve tümünün saydığı adamı kızdırabilir. Hayatımı tehlikeye atıyorum: Beni koruyacağına ant içer misin?”

Akhilleus ona korkmaması ve bildiğini söylemesi gerektiğini belirtti. Şöyle dedi: “Ben hayatta olduğum sürece Akhalar arasından hiç kimse sana el kaldırmayacaktır. Hiç kimse. Agamemnon bile.”

Böylece rahatlayan kâhin cesaretini topladı ve konuştu: “O ihtiyarı kızdırdığımız zaman acı üzerimize yağdı. Agamemnon kurtarmalıkları istemedi, salmadı Khryses’in kızını ve işte acı yağdı üzerimize. Bundan kurtulmanın tek bir yolu vardır: Çok geç olmadan o ıslıtlı göz-lü kızı Khryses’e geri vermeliyiz.” Böyle konuştu ve sonra oturdu.

Yüreği kapkara bir öfkeyle dolu, gözleri yalım yalım yanan Agamemnon kalktı ayağa. Nefretle baktı Kalkhas'a ve dedi ki: "Şom konuşan kâhin, iyi bir söz çıkmaz ağzından, hep kara haber verirsin; asla hayırlı söz etmezsin. Şimdi de beni Khryseis'ten ayırmak istiyorsun; oysa ben onu asıl karım Klytimestre'den bile daha çok sevdim, Khryseis benim karımla hem güzellikte hem akılda hem ruh soyluluğunda boy ölçüşebilir. Onu geri mi vermemliyim? Bunu yapacağım çünkü ordumun kurtulmasını istiyorum. Böyle olması gerekiyorsa bunu yapacağım. Ama bana hemen onun yerini tutabilecek bir armağan hazırlayın; Akhalar arasında bir ben kalmayayım ödül-süz komutan. Bir başka armağan istiyorum, benim için özel bir armağan."

Akhilleus bu sözlere karşılık verdi: "Agamemnon, nereden bulalım sana armağanı? Bütün vurgun paylaşıldı, geriye dönmek ve her şeyi bir daha tekrarlamak doğru olmaz. Sen kızı bize geri ver, İlyon'u alınca sana üç-dört katını öderiz."

Agamemnon başını salladı. "Kandırma beni Akhilleus. Sen kendi armağanını elinde tutuyorsun ve beni ondan mahrum bırakıyorsun. Hayır, ben o kızı iade edeceğim ve sonra gelip canımın çektiğini alacağım; belki Aias'ın ya da Odysseus'unkini alırım; hiç belli olmaz, seninkini de kapabilirim elinden."

Akhilleus ona kor gibi bakışlarla baktı: "Edepsiz ve açgözlü adam," dedi, "Akhalar'ın savaşta senin peşinden geleceklerini umuyorsun ha? Ben buraya Troyalılarla savaşmaya gelmedim; onlar bana bir şey yapmadı ki! Benim ne sığırlarımı ne atlarımı çaldılar ne de harmanımı dağıttılar: Benim topraklarımı onlarınkinden yalnızca gölgelik dağlar ve uğuldayan deniz ayırıyor. Ben sana destek vermek için buradayım ey utanmaz adam, Menelaos'un ve senin onurunu korumak için geldim. Ve sen köpek suratlı

arsız adam, bunu hiç umursamıyorsun ve uğruna bunca eziyet çektiğim armağanımı elimden almakla tehdit ediyorsun beni. Hem ganimetimden olmak hem de seni hazine sahibi yapmak için burada kalacağıma evime dönerim daha iyi!”

O zaman Agamemnon yanıt verdi: “Canın öyle istiyorsa, buyur git; sana kalman için yalvaracak kişi ben olmayacağım. Ötekiler benim yanımda ün kazanacaklardır. Senden hoşlanmıyorum Akhilleus: İşin gücün kavga, zorbalık ve savaş. Çok güçlüsün doğru; ama bununla övünemezsin; Tanrı verdi sana bu gücü. Haydi git evinde krallık et; ne sen umurundasın ne de öfkenden korkarım. Hatta sana bir de şunu söyleyeceğim: Khryseis’i babasına kendi gemimle göndereceğim; kendi adamlarımı katacağım yanına. Ama sonra çadırına geleceğim ve senin onur payını, güzel Briseis’i ellerimle alacağım ki hem sen kim en güçlüymüş anlayasın hem de herkes benden korkmayı öğrensin.”

Böyle dedi Agamemnon. Akhilleus’u tam yüreğinden vurmuş oldu. Öyle ki Peleusoğlu kılıcını kınından çekmeye yeltendi, son anda öfkesini dindirmeyi ve elini gümüş kabzada durdurmayı başaramasaydı Agamemnon’u öldürürdü. Agamemnon’a baktı ve köpüren öfkesiyle şöyle dedi:

“Seni gidi köpek suratlı, geyik yürekli, iğrenç ödle. Bu asa üzerine yemin ederim ki gün gelecek Akhalar ve bütün geri kalanlar gidişim yüzünden dövünecekler. Hektor’un darbeleri inmeye başlayınca beni arayacaklar. Ve sen onlar için ıstırap çekeceksin ama elinden bir şey gelmeyecek. Ancak Akhalar’ın en güçlüsüne hakaret ettiğini anımsayabileceksin ve işte o zaman pişmanlık ve öfke seni çılgına döndürecek. Gelecek o gün Agamemnon. Bunun üzerine ant içiyorum.”

Böyle dedi ve altın kakmalı asasını toprağa attı.

Toplantı dağılınca Agamemnon gemilerinden birini suya indirtti; yirmi adamını görevlendirdi ve kurnaz Odysseus'u başlarına geçirdi. Sonra yanına geldi, elimi tuttu ve gemiye kadar bana eşlik etti. "Güzel Khryseis," dedi. Ve babamın yanına, kendi toprağıma dönmeme izin verdi. Oracıkta, kıyıda kaldı, geminin denize açılışını seyretti.

Agamemnon geminin ufukta kayboluşunu izlerken, en sadık iki yaverini çağırırdı ve onlara Akhilleus'un çadırına gitmelerini, Briseis'i elinden tutup getirmelerini buyurdu. Onlara şöyle dedi: "Akhilleus kızı vermekte direnirse, o zaman benim gidip almam gerekeceğini söyleyin. Bu onun için çok daha kötü olacaktır." Bu iki yaverin adları Talthybios ve Eurybates idi. Kıyı boyunca isteksizce yürüdüler ve sonunda Myrmidonlar'ın çadırına vardılar. Simsiyah gemisi ve çadırı yanında oturur buldular Akhilleus'u. Onun önünde durdular ve tek söz etmediler çünkü bu krala saygı duyar, ondan çekinirlerdi. İşte o zaman o konuştu.

"Yaklaşın," dedi. "Bütün bu olanlar sizin değil, Agamemnon'un kabahatidir. Benden korkmadan yaklaşın." Sonra Patroklos'u çağırırdı ve ona Briseis'i alıp kızı götürecektir olan iki yavere teslim etmesini söyledi. Sonra gelenlere bakarak "Sizler tanışmıyorsunuz," dedi, "Agamemnon delinin teki. Olacakları düşünmüyor, Akhalar'ı ve gemilerini savunmak için bana nasıl gereksinme duyacağını aklına bile getirmiyor; ne geçmiş ne de gelecek umurunda onun. Sizler benim tanışmıyorsunuz; o adam bir deli."

İki asker yeniden koyuldular yola, Akhalar'ın kumsala, kuruya çekilmiş hızlı, gemileri arasından yürüdüler. Briseis arkalarından geliyordu. Güzeldi, hüznünlü adımlar atıyordu, gönülsüzdü.

Akhilleus onların ayrılışını gördü. Tek başına köpük köpük köpüren ak denizin kıyısına oturdu ve o engin

sonsuzluğun karşısında gözyaşları boşanıverdi. O, savaşın ve her Troyalının korkusunun efendisiydi. Ama gözyaşlarına boğuldu ve bir çocuk gibi annesinin adını seslenmeye başladı. Uzaklardan annesi çıktı geldi ve ona göründü. Sonra oğlunun yanına oturdu ve onu okşamaya başladı. Sessiz sessiz oğlunun adını yineledi: “Oğul, ben mutsuz ana, neden getirdim seni dünyaya? Ömrün kısa olacak, bari onu acısız ve gözyaşsız geçirebilsen...” Akhilleus sordu ona: “Sen beni kurtarabilir misin, ana? Bunu yapabilir misin?” Ama annesi ona sadece şunu söyleyebildi: “Dinle beni: Burada, gemilerin yanında kal; artık savaşa gitme. Akhalar’a karşı öfkeni sürdür ama savaşma tutkundan uzak dur. Sana şunu söylüyorum, günün birinde sana parlak armağanlar sunacaklar ve bunu şimdi hakarete uğradığın için üç kez yineleyecekler.” Sonra gözden kayboldu ve Akhilleus oracıkta tek başına kaldı: Ruh bu yapılan adaletsizlik yüzünden öfke doluydu. Ve yüreği dövüş çılgınlıklarına, savaş uğultularına duyduğu hasretle kıvranıyordu.

Odysseus’un kaptanlığındaki gemi limana girince kentimi gördüm. Yelkenleri indirdiler, kıyıya kürekle yanaştılar. Çapaları attılar ve gemiyi halatlarla bağladılar. Önce Apollon’a kurban edilecek hayvanları boşalttılar. Sonra Odysseus beni elimden tuttu ve toprağa indirdi. Babamın beklediği Apollon Sunağı’na dek bana eşlik etti. Sonra elimi bıraktı ve babam beni sevinçle kucakladı.

Odysseus ve adamları geceyi geminin yanında geçirdiler. Şafakla birlikte yelkenlerini açtılar ve yeniden yola koyuldular. Çevresindeki köpük köpük dalgaların arasından hafifçe süzülen gemiyi gördüm. Onun ufukta yok oluşunu seyrettim. *Peki hayatım daha sonra nasıl oldu bunu hayal edebilir misiniz? Arada sırada toz, silahlar, hazineler ve genç kahramanlar görürüm rüyamda. Hep aynı yer, denizin kıyısıdır rüyalarımın giren. Kan ve insan koku-*

su vardır. Ben orada yaşarım ve kralların kralı kendisinin ve halkının hayatını benim için rüzgâra savurur: benim güzelliğim ve albenim için. Uyandığında yanımda babam olur. Beni okşar ve şöyle der: Hepsi geçti kızım. Uyu. Hepsi bitti.

Çağdaş İtalyan edebiyatının
temsalcilerinden Baricco,
“karakter” üstüne kurulu
anlatılarıyla klasik akım
geleneğini sürdürür.

İpek, Kent ve Öfke Şatoları adlı yapıtlarıyla tanıdığımız İtalyan yazar Alessandro Baricco, 2004'te yayımlanan *Homeros, İlyada*'da umulmadık, şaşırtıcı bir yazarlık serüvenine soyunuyor. Yüzyıllar önce yaratılmış bir destanı, Homeros'un *İlyada*'sını, çağdaş bir izleyici topluluğu önünde okunabilecek bir biçimde yeniden yorumluyor. Hiçbir sahneyi bütünüyle yok etmeden ama sık rastlanan yinelemeleri ve tanrıların boy gösterdiği her sahneyi çıkararak... Eskiçağların bu dev destanının, tanrıların olaylara yön vermek için sık sık söze karıştıkları bölümleri çıkarıldığında, okuyucu son derece laik bir yapıyla yüz yüze geliyor. Öykü insancıl bir niteliğe bürünüyor ve destanın kahramanları yazgılarıyla baş başa kalıyorlar. Baricco'nun müdahaleleriyle, *İlyada* destanı çağdaş bir romana dönüşüyor. Tıpkı György Lukács'ın dediği gibi: “Roman, tanrıların terk ettiği dünyanın destanıdır.”

Kapak resmi: ALTIN MASK; MYKENE, MÖ XVI. YÜZYIL

ISBN 978-975-07-0637-0

9 789750 706370